ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΕΠΟΠΟΙΪΑΝ

Η ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

Πῶς ἔγινεν ἡ ἀπόβασις — Ὧραι ἀγωνίας — Αἱ ἀνησυχητικαὶ φῆμαι — Οἱ ἀγγελιοφόροι τῆς ἐλευθερίας — Φρενῖτις ἐνθουσιασμοῦ — Σκηναὶ ἀδημονήτου χαρᾶς καὶ συγκινήσεως — Ἡ ὑποδοχὴ καὶ ὁ λόγος τοῦ κ. Μαζαράκη — Ἡ γαλανόλευκος εἰς τὸ Διοικητήριον — Ἄγνωστοι λεπτομέρειαι.

(ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ «ΝΕΟΛΟΓΟΥ» ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΑΣ)

Ἐν Λευκάδι, 13 Μαΐου 1920

Δόξα τῷ Θεῷ! Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὰ ἄλληνικὰ ὅπλα! Δόξα καὶ τιμὴ εἰς τὸν Μέγαν Ἐθνάρχην ἡμῶν! Ἀπὸ τεσσάρων ἡμερῶν ἐλεύθερος ἐλευθέρους. Ἡ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη ἀναλάμπει ἀπὸ πάντων ἡμῶν τὰ πρόσωπα. Φαιδροὶ καὶ γελαστοὶ προσαγορεύομεν καὶ συγχαίρομεν ἀλλήλους ἐπὶ τῇ μεγίστῃ εὐημερίᾳ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν κατὰ πάντα τρόπον νονίζομεν πρὸς τὸν θεόπεμπτον Ἐλευθερωτήν.

Ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκλογητῆς 14 Μαΐου διηλθομεν ὥρας ἀγωνίας καὶ σφιβων. Φῆμαι ἀνησυχητικαὶ ἐκυκλοφόρουν περὶ παρασπονδιῶν βουλγαρικῶν ἐπιθέσεων. Κατὰ τὰς φήμας ταύτας πολυάριθμα στίφη κομιτατζήδων εἶχον συρρεύσει καὶ καταλάβει προσόρους θέσεις εἰς τὰ πέριξ, σημαντικὴ δὲ δύναμις βουλγαρικοῦ στρατοῦ συγκεντρωθεῖσα εἰς τὰ σύνορα ἐφαιδρύνετο τῇ συμπαρόδει καὶ τῶν κομιτατζήδων νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ ἑλληνικοῦ στρατοῦ εὐθὺς ὡς ἤθελεν ἀρχίσει προελάυνων. Ἄλλως τε καὶ τοῦ Δεβάγαιεζ καταλήψεις ὑπετίθετο ὅτι θὰ ἐγίνετο διὰ ξηρᾶς, οὐ ἕνεκα καὶ ὁ Δήμαρχος ἡμῶν κ. Εὐ. Λιτσιλαμάκης, μολονότι ἀπὸ τῆς προτεραίας εἶχε λάβει τηλεγράφημα ὅτι θὰ ἐγίνετο τὴ ἐπαύριον ἡ κατάληψις, ἐπίσης ἀπορρέον τὸ ἄγγελμα, φοβούμενος μήπως τοῦ πράγματος γνωσθέντος, οἱ Βουλγαροι προβῶσιν εἰς ἀνατιναξίν τινος τῶν καθ' ὁδὸν γεφυρῶν. Τὰς ἀνησυχίας μας ἄλλως τε ἐπέτεινεν ἡ ἀπαισιόδοξος τῆς πόλεως ἐμπρὸς τῶν Βουλγάρων, οἵτινες, ὡς ἔλεγετο ἐσυγνοί, ἴνα μὴ ἐπιτήδειον εἰ, τὰ ἀντίσκηνα, τὰ ἐποῖα διάφορα νεπήγυνοτο τὰ ὧν ὁμοεθνῶν των πραξικοπήματα. Πρὸς τοὐτοις γαλλικὸς στρατὸς ἀπομείνεις εἰς τὴν πάλιν ὀλίγιστος· μόλις τοὺς 30 Μαρσαῖνο μετ' ὀλίγων ἀξιωματικῶν ὑπὸ τὸν διοικητὴν Φύρ, ἀνθρωπον ἐξ ὧν τοῦ καὶ ἀφαιρετῆ ἡλλήνα. Μόνον τοῦ ἀρῶν τούτων ἡ παρουσία μᾶς ἐνεθάρρυνε ὀλίγον.

Ὁπωσδήποτε τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν νύκτα τῆς 13ης πρὸς τὴν 14ην διηλθομεν ἐν ἀγωνίᾳ τῷ ὄντι. Αἴφνης κατὰ τὰ ἑξημερώματα τῆς Πέμπτης, 14ης Μαΐου, τὴν 3 1/2 ὥραν ἀκούομεν σφυρηλάτους ἀτμοπλοίων. Ὠλοὶ ἀνεκηρύξημεν ἀπὸ τῶν κλινῶν μας καὶ ἐκ συνεδρίᾳ ἐνδυθέντες ἐσπεύσαμεν εἰς τὴν παραλίαν κατὰ τὸ μέρος τῆς προσορμίσεως τῶν Μοίων. Κατὰ πρῶτον ταῦτα ἦσαν γρὶα ἐκτάκτα, πλῆρη τροφίμων. ἐφοδίων ἰατρικῶν, εἶτα ἔγειναν πέντε, τὴν ἐσημείαν δὲ κατέλεκτον καὶ τὸ ἀντιτορπιλλικὸν «Λάμβρος».

Μετὰ μίαν ὥραν ἐγεφυρώθη εἶχε καταλάβῃ ὑπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ κόσμου. Τὴν 6 1/2 ὥραν ὁ ὑφυπουργὸς κ. Κ. Μαζαράκης μετὰ τοῦ ἀγγελιοφόρου του ἀπέβη δι' ἀκαταπάτου ἐν μέσῳ τῶν ἐνθουσιωδῶν ζητωκραυγῶν τοῦ ὑποδεχθέντος αὐτὸν κόσμου. Ἐγκαίρως κατελθόντες εἰς τὴν παραλίαν ἐδεξιώθησαν τὸν ὑφυπουργὸν ὁ Ὕπατος διοικητὴς καὶ Λεύκας λιμενάρχης· ὁ δὲ κ. Μαζαράκης ἀφ' ἀπόβας ἀμέσως πρὸς τὸν ἐνθουσιῶντα λαόν, εἶπεν ὅτι εἶναι πολὺ εὐτυχὴς, διότι πρῶτος ἔπεβη τοῦ ἐδάφους τοῦ Δωδεκανήσου ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀγαπητοῦ λαοῦ, ὅστις ἐδοκιμάσθη Ἑλληνικὴν ταύτην πόλιν τὴν ἐλευθερίαν, σὴν πλέον ὀνειροπολουμένην, ἀλλὰ πραγματικὴν καὶ σωτήριος φώνησαν ναὶ ἀποφηγὴν πάσης καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἀνεκδικήσεως, ἵνα μὴ καὶ ἐνταῦθα ἐπαναληφθῶσι τὰ γεγονότα τῆς Σμύρνης, ὡς καὶ πάσης ψευδοῦς διεδόσεως καὶ παρεξηγήσεως, ἐξ ὧν θὰ ἠδύναντο καὶ προσκόψωσι δυσχέρειαι εἰς τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως.

Ταῦτα καὶ ἄλλα ἐπίκαιρα παρανοήσαντος τοῦ στρατηγοῦ, ἠκούσθη καὶ τοῦ αἰφνιδίου ὑπὸ βροχὴν ἀνθέων ἡ ἀπόβασις.

Τὴν ὥραν ὁ κ. Μαζαράκης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ὅλου ἐνθουσιῶντος ἐγκατέστησε εἰς τοὺς οἰκείους σταθμοὺς τὴν χωροφυλακὴν καὶ παρέλαβε τὸ τηλεγραφεῖον καὶ τ' ἄλλα δημόσια κτίρια.

Τὴν ἑσπέραν κατὰ τὴν 10ην ὥραν ὅτε ἔγινεν ἡ ἀναχώρησις ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Νικολάου δοξολογία. Ἡ ὁδὸς μέχρι τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἦτο πλήρης ἀνθρώπων διαφόρων ἡλίκων καὶ σημαιοστολίσεων. Ἡ χαρμολύπη τῶν ὄψεων τῆς πλειάδος τῶν πλουσίων ὥστε μόλις ἄμι ἐ που ἠδιακρίνετο ὁ τῆς θρήνης διάκοσμος. Ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ, ὁ ναὸς πάντα ἦσαν βρυγμῷ πεσσομμένα χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως καὶ ἀπερρήγνυτο τῆς ἐπὶ τῆς διαφορήσεως καὶ θαυδοῦς ἐπιφωνήσεως τῆς νοικυρᾶς, ἀπηχηζομένης ἐκ τῶν κ.κ. Δ. Ζαμπελιώδου, Μολ. Ἀντύπα, Κ. Ἀνίνου, Βαρυμπόμπη Σαμβαλῆ. Οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι καὶ οἱ πρόσκοποι ἦσαν τεταγμένοι εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας, ἧς μετὰ καὶ τοῦ περιβόλου ἦτο ἀφαιρετικῶς πεπληρωμένη κόσμου.

Ἀν' αὐτοκινήτων ἄρχοντα προσορχόμενοι οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματοῦχοι τῆς μεραρχίας. Πολλοὶ λόχοι τοῦ πεζικοῦ παρατάσσονται κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ. Ἄγημα ναυτῶν καταλαμβάνει θέαν ἐμπροσθεν τοῦ ναοῦ, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ὁποίου σῶμα χωροφυλάκων τηρεῖ τὴν τάξιν. Τὴν 10ην ἀφιξὶς ὥραν εἰσέρχεται εἰς τὸ περίβολον ὑπὸ τῆς φρενιτώδους ζητωκραυγὰς τὸ αὐτοκίνητον τοῦ στρατηγοῦ ὃν δεξιοῦται ἡ ὀργανωτικὴ τῆς ἐορτῆς ἐπιτροπή.

Τελεταρχοῦντος τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Λεγουσιλαιος κ. Γερμανοῦ, ἄρχεται ἡ ἱερουργία, προαλδόντων ἐξῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἀμεσικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς Κυνοσύρας τοῦ γάλλου στρατιωτικοῦ διοικητοῦ κ. Φυρ μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του καὶ τῶν ἄλλων ἐνταῦθα γάλλων ἀξιωματικῶν. Τὴν ἱερουργίαν τὸ πλῆθος παρακολουθεῖ ἐν ἄκρᾳ συγκινήσει. Προ τοῦ πολυχρονισμοῦ ὁ Ἐπίσκοπος ἀπαγγέλλει λόγον σημαντικώτατον. Μετὰ τὸν πολυχρονισμὸν ἄδει τὸ σύνθημα τῶν ἐπιφημιῶν καὶ τὸ ἀπεριφράδητο ἐκκλησίασμα ἐπιλύεται εἰς ζωηροτάτας καὶ παρατεταμένας ζητωκραυγὰς ὑπὲρ τοῦ Ἕθνους, τοῦ Βασιλέως, τοῦ Στρατοῦ, τοῦ λαοφιλοῦς Κυβερνήτου κ. Βενιζέλου καὶ τοῦ κ. Μαζαράκη.

Ἐπακολουθεῖ ἡ ἐν τῇ Μητροπόλει δεξίωσις. Ὁ στρατηγὸς ἐν αὐγανίσει δέχεται ἐφαναν διάφορα προσαγχθέντα αὐτῷ ἄνθη μαθητρίας Πηνελόπης Μελᾶ, ἥτις ἐπιδορεῖζει τὸν κόσμον διὰ τοῦ ἐπιτυχοῦς ἐθέντος ἀπελευθερωτικοῦ ποιήματος. Αἱ ἐγγονοὶ μαθήτρια Ἀντίτα ἐξήγησε τῶν ἐνθουσιασμῶν τοῦ κ. Κουνδοῦρου ἀλαφρὸν τὸ σ[illegible] Φυρ ἀνθολόγιον, τὸ [illegible] εἶχον ποτισθῇ [illegible] τῆς φυσίας. Ὁ Χατζῆ [illegible] τῶν στρατηγῶν ὡς ἀν[illegible] Κοινότητος διὰ [illegible] Ὁ Χάτζας Χαλῆ ἐ[illegible] Ἄνοι ἑλληνιστὶ ὅτι [illegible] ἐπὶ τὸ αὐτὸ [illegible] ἐπισκόπου τῆς ὁμο[illegible] Κεφαλληνίας. Κάτω τὸ [illegible] ἐπηκολούθησε. Ὁ κ. Μαζαράκης τότε ἀπὸ τοῦ ἐξώστου προσφωνεῖ τὸν λαὸν διὰ τῶν ἑξῆς λόγων:

«Μὲ μεγάλην συγκίνησιν δέχομαι σήμερον τὰς ἐκδηλώσεις ἐνθουσιασμοῦ ὑμῶν εἰς τὸ πρόσωπόν μου, ἀλλ' ὡς ἀντιπροσωπεύοντος τὴν μητέρα Ἑλλάδα, ἥτις διὰ τῶν ἀγώνων ἑνὸς αἰῶνος καὶ θυσίας τόσων αἱμάτων ἔλυσε θορυβεα βαθμηδὸν τὰ τέκνα της, βαδίζει πρὸς τὸν θρόνον, ὅστις τὴ ἀναμένει ἀπὸ πάντα αἰῶνων.

Ναί, ἐκεῖ θὰ τελειώσῃ τὸ ἔργον μας. Θὰ φαλῇ καὶ πάλιν ἡ σταματήσασα λειτουργία. Ἐκεῖ θὰ γίνῃ τὸ μέγα μνημόσυνον τόσων ἡρωϊκῶν ψυχῶν ἀπὸ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου μέχρι τοῦ χθεσινοῦ εὐζώνου τοῦ Σαρῆ.

Θεωρεῖτε. Χαμπίτε. Ἀπολαύσατε μαύρης σκέψης ἀπαισιοδοξίας. Διώξατε τὰ μαῦρα σύννεφα τῆς σκληρᾶς δουλείας. Λησμονήσατε πρόσφατον δουλείαν καὶ ἔχετε πίστιν εἰς τὴν ἔνδοξον φυλήν, εἰς ἣν ἀνήκετε. Μόνον μὲ θυσίας καὶ αἵματα ζημιώνεται ἡ ἐλευθερία τῶν λαῶν. Βοηθήσατε μας· εἰς τὸ ἔργον μας διὰ ψυχομιλίας, διὰ κατὰς συμπαρόσεις πρὸς πάντας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς χθροὺς καὶ τοὺς τέως τυράννους σας.

Ἡ μεγαλειτέρα δὲ αὐτοὺς τιμωρία εἶναι ἡ προφρόνησις τῆς ἀδυναμίας, εἰς ἣν κατήλθε τὸ ὑπερήφανον κράτος των, ἡ εἰς τὰ πεπολιτισμένον κόσμων ἀποδιπτὶς τοῦ ἀνοτέρου πολιτισμοῦ μας, τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας.

Τὸν λόγον ἐπεφώνησαν νέαι φωνεὶ ὠδὲς ζητωκραυγαὶ τοῦ πλήθους. Ὁ ἐνθουσιώδης Κρὶς Μοσχονήσιος ἐνεῖνει τὸν ἐνθουσιασμὸν τὸ εἰ πατριωτικοῦ του ποιήματος. Ἐνῷ ἐπάνω ἐς τὰς αἰθούσας ρέει ἀφθόνως ἡ καλλιτεχνίας, προσφερόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς. Αἱ ὧδαὶ ὅπως μαθήτριαι κατὰ διαλείμματα ψάλλουσαν ἐκπαίρια ἀσματα τὸν ἐθνικὸν ὕμνον, τὸν ὕμνον τοῦ Βενιζέλου καὶ ἄλλα. Καὶ αἱ μαθήτριαι τῆς ἀρμενικῆς σχολῆς, κοντυδαὶ ἑλληνικὰς καὶ ἀμερικανικὰς ἀμερικῆς, ψάλλουσαν ἀρμονικώτατα, ὁ δὲ διδάσκαλος ἀπέζε ἐκ μέρους τῆς ἀρμενικῆς νοτιὸ σημεῖο προφωνεῖ τὸν στρατηγόν.

Εἶναι ἤδη 12 1/2 ἡ ὥρα, ὅτε νέα καὶ ἄκρα συγκινητικὴ τελετὴ θεζόμενα.

Ἅπαν τὸ πλῆθος, αἱ μαθήτριαι, οἱ μαθηταί, αἱ κυρίαι, οἱ ἀξιωματικοὶ κατῆλθον εἰς τὴν παραλίαν πρὸ τοῦ Διοικητηρίου, ἅπερ θὰ ἐγίνετο ἡ ὑποστολὴ τῆς γαλλικῆς σημαίας καὶ ἡ ἀναπέτασις τῆς ἑλληνικῆς. Ἡ συγκίνησις ἐκείνη ἔχει συγκινησιακὴν δὲν ἔμεινε σχεδὸν ὀφθαλμὸς ἀδάκρυτος.

Η ανακήρυξη της Δ. Θράκης 1920 Ιουν
Δεδε-αγατς

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΕΠΟΠΟΙΪΑΝ 12 Σεπτ 1920

Η ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΔΕΔΕΑΓΑΤΣ

Πώς έγινεν ή απόβασις—Ώραι αγωνίας—Αί ανησυχητικαί φήμαι—Οί αγγελιοφόροι της ελευθερίας—Φρενίτις ενθουσιασμού—Σκηναί αλησμονήτου χαράς και συγκινήσεως—Η υποδοχή και ο λόγος του κ. Μαζαράκη—Η γαλανόλευκος εις το Διοικητήριον—Άγνωστοι λεπτομέρειαι.

(ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΤΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ, ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΑΣ)

Ε ν Δεδέαγατς, 15 Μαΐου 1920

Δόξα τω Θεώ! Δόξα και τιμή εις τα Ελληνικά όπλα! Δόξα και τιμή εις τον Μέγαν Ε-νάρχην ημών! Ήδη από τεσσάρων ημερών ημεθα ελεύθεροι. Η χαρά και ευφροσύνη αναλάμπει από πάντων ημών τα πρόσωπα. Θαλεροί και γαλαστοί προσαρτώνται και συγχαίρουν αλλήλους επί τη μεγίστη ευτυχία και την ευγνωμοσύνην ημών κατά πάντα τρόπον τονίζομεν προς τον θεοσέπτιστον ελευθερωτήν.

Επί τινας ημέρας προ της εξόδου της 14 Μαΐου διήλθομεν ώρας αγωνίας και φρίκης. Φήμαι ανησυχητικαί διεκυκλούρουν περί παρασκευομένων βουλγαρικών επιθέσεων. Κατά τας φήμας ταύτας πολυειδήμα στίφη κομιτατζήδων είχον συρρεύσει και καταλίβει προσφόρους θέσεις εις τα περί, σημαντική δε δύναμις βουλγαρικού στρατού συγκεντρωθείσα εις τα σύνορα ήπειλείτο τη συμπαρόδοι και των κομιτατζήδων να επιπεση κατά ελληνικού στρατού εύθυς ως ήθελεν άρχίσει προελαύνων. Άλλως τε και τοῦ Δεδέαγατς κατάληψις υπετίθετο ότι θά έγίνετο διά ξηράς, ού ένεκα και ο Δήμαρχος ημών κ. Εμ. Αλτινιάμαζης, μολονότι από της προτεραίας είχε λάβει τηλεγράφημα ότι θά έγίνετο τη επαύριον ή κατάληψις, διήρκεν απορίαν το άγγελμα, φοβούμενος μήπως τοῦ πράγματος γνωσθέντος, οι Βούλγαροι προβώσιν εις αναιτίαν τινος των καθ' όλην γειτονιών. Τάς αγησγίας μας άλλως τε έτεινεν η εσπερινή εκ της πόλεως φυγή τῶν Βουλγάρων, αίτινες, ως ελέγετο έσπερι, ένα μη εκθεθώσιν εί, τα αντιπροσωπευτικά Τούρκο θαυμανεπίγοντο τα των ομοεθνών των πρακτόρια ματα. Προς τούτοις γαλλικός στρατός είχεν άκομείνει εις την πόλιν ολίγιστος μόλις περί τους 50 Μαροκινο μετ' ολίγων αξιωματικῶν υπό τον διοικητήν Φόρ, άνθουσαν εχαίστον και άκραιφνή φιλίαν μας. Μόνον τῶ· ανόρων τούτων ή παρουσία μάς ενδιέφερεν ολίγον.

Οπωσδήποτε την εσπέραν και την νύκτα της 13ης προς την 14ην διήλθομεν εν αγωνία εύνυπτη. Αύριον κατά τα εξημερώματα της Πέμπτης, 14ης Μαΐου, την 5 1/2 ώραν άπο-ωμεν συρφετός άμοιλόπων. Ναί, ούδε τανόχθημεν άπό των κλινών μας και ήγρυπνήδη ενδυθέντες εσπεύσαμεν εις την τραπεζαν κατά το μέρος της προσορήσεως των γαλοίων. Κατά πρωϊον ταύτα ήσαν μία επίκαιρος πλήρη τροφίμων. Βραδέως εστατοῦ, είτε ήγειναν κένες, την ήρεμίαν δε κατέλυσεν τα τὸ αντιτορπιλλικόν Αετός.

Μετά μίαν ώραν η σιωπή είχε κατακλυσθή υπό τοῦ ανοίγοντος κόσμου. Την 6 1.2 ώραν ο Δήμαρχος κ. Κ. Μαζαράκης μετά τοῦ επιτελείου του άπήλθε δι' άμαξών εν μέσω των ενθουσιωδών ζητωκραυγών τοῦ επισκηνούντος πλήθους κόσμου. Ίππείους καταλθόντες την παραλίαν ιδεδιάβασαν τον Έλληνα στρατηγόν ο Γάλλος διοικητής και ο Γάλλος λιμενάρχης· ο δε κ. Μαζαράκης δι' άκροβατ άμίλησε προς τον ενθουσιώντα λαόν, είπον ότι είναι πολύ ευτυχής, διότι πρώτος έπάβη τοῦ Δεδέαγατς, διότι φέρων εις την τόσον δοκιμασθείσαν ελληνικήν ταύτην πόλιν την διαθήκην αυτών ούχι ανησυχοποιούμενην, άλλα πραγματικήν και αυστήρως φρόνησιν και άπορρήψιν πάσης καθ' οιονδήποτε τρόπον ανεπιτυχήσεως, ίνα αύ και εντεύθεν επαναληφθώσι τα γεγονότα της Σμύρνης, ως και πάσης γενέσθω διαλόσιος και παρεκτήνησις. Εί δε δύνανται προσφύγωσι δύσκρισιν εις το έργον της Κυβερνήσεως.

Ταύτα και άλλα τοιαύτα παρακινδυνοτοῦ στρατηγοῦ, ήκουε και τοῦ στρατοῦ επί βροχήν άνθέων ή απόβασις.

Τη· 9ην ώραν ο κ. Μαζαράκης, απολουθούμενος υπό τοῦ πλήθους όλου ενθουσιώντος ήρκέσθησαν εις τους εξοχίους σταθμούς την γοφυροδιαβήν και παρέλαβε τὸ τηλεγράφων και τ' άλλα δημόσια κτίρια.

Την έπαύριον κατά την 10ην ώραν θά εγίνετο ή παντηρική εν τῷ ναῷ τοῦ Αγ. Νικολάου δοξολογία. Η όδος μέχρι της θύρας τοῦ ναοῦ ήτο πλήρης όλίθων διαφόρου μεγέθους και σημαιοστολισμών. Η ανοιλογος εκ 5-6 τας όδούς τῶν στολισμῶν ώστε μόλις άρα ήτο νά διακρίνται ο της δάφνης διάκοσμος. Ο περίβολος τοῦ ναοῦ, ο ναός, πάντα ήσαν δαψιλώς κοσμημένα χαράς την καθαρότητα και δεσποτικότητα της ίσης της διακοσμήσεως και ευωδούς έκτυπώσεως της κοινότητος, απευθυνούσης εκ τῶν κ.κ. Δ. Ζαχειουδόν, Μολ. Αντέα, Καναίου, Βαγιανάρη Σαμιλή. Οί μαθηταί και οί μαθήτριαι και οί πρόεδροι ήσαν παταγμένοι εις την είσοδον της εκκλησίας, ήτις μετά και τοῦ σχολείου ήτο άσφαλώς πεπληρωμένη κόσμου.

Δι' αυτοκινήτων άφιστοι προσερχόμενοι οί άνώτεροι αξιωματικοί της μεραρχίας. Πολλοί λόγοι τοῦ πεζικοῦ παρατάσσονται κατά μήκος της όδοῦ. Άγημα ναυτικών καταλαμβάνει θέσιν έμπροσθεν τοῦ ναοῦ, έντός και έκτος τοῦ οποίου αθρα χορωδιάκων τηρεί την τάξιν. Την 10ην άκριβώς ώραν είσέρχεται εις το περίβολον υπό τας φρενιτώδεις ζητωκραυγάς το αποκύκνειον τοῦ στρατηγοῦ δν δεδιδεται ή εγκαινιστή της εορτής επιτροπή.

Τελετάρχοντος τοῦ Θεσσ. Επισκόπου Αγυρουπόλεως κ. Γερμανού, άρχεται η ίερουργία, προσκλθόντων ήδη των άντιπροσώπων της δημοκρατίας και της τουρκικής Κοινότητος, τοῦ γάλλου στρατιωτικοῦ διοικητοῦ κ. Φόρ μετά τοῦ επιτελείου του και τῶν άλλων ενταῦθα γάλλων αξιωματικῶν. Την ιερουργίαν τὸ πλῆθος παρακολουθεῖ εν άκρα συγκινήσει. Προ τοῦ πολυχρονισμοῦ ο Επίσκοπος απαγγέλλει λόγον σημαντικώτατον. Μετά τὸν ασύγχρονισμὸν δίδει το σύνθημα των εκφωνήσεων και τὸ απειροπλήθες εκλαλίσμα εκδίδεται εις ζωηροτάτας και παρατεταμένας ζητωκραυγάς άπὸ τοῦ Έθνους, τοῦ Βασιλέως, τοῦ Στρατοῦ, τοῦ Διαδόχου Κυβερνήτου κ. Βενιζέλου και τοῦ κ. Μαζαράκη.

Επακολουθεί ή εν τῇ Μητροπόλει δοξολογία. Ο στρατηγός εν αιτημένοις δέχεται γέροντων άφ' ενός ποσοτήτων εκ μαθητρίας Μολδάκης Μολδ. ήτις άνθρωπάνει την κόρην δεξιά τοῦ αύτῆς αξιαγγελθέντος εφ' ενός ενθουσιώδους ποιήματος. Δι' ετέρου ανθρώπου η φιλόπατρις τουτη Αντέα προσφέρει εις τον στρατηγόν τοῦ πόλεμον. Η κ. Καναίου προσφέρει τὸ εθνικόν άσμα τῶν Ελλήνων, τὸ ύμνον τῆς ελευθερίας, τὸν Ύμνον τῆς Σαλαμίνος. Ο Χατζή Σωτήριος ήγωνίσθη να απαγγείλη ως αντιπρόσωπος της τουρκικής Κοινότητος τὸ ύμνον τῆς ελευθερίας. Ολόκληρος δὲ ο ενταῦθα πληθυσμός ήτο ένωμένος εις μίαν βεβαίως καρδίαν και μίαν ψυχήν μετά των [illegible]. Κατά τὰ αὐτὰ προσεφώνησε και ο αντιπρόσωπος της δημοκρατίας Κοινότητος κ. Κυβρακάν. Κάτω τὸ άλλος μαίνεται εις ζητωκραυγάς. Ο κ. Μαζαράκης τότε άπὸ τοῦ εξώστου προσφωνεί τὸν λαὸν διὰ τῶν εξῆς λόγων:

«Με μεγάλην αγαλλίαση δέχομαι σήμερον τας εκδηλώσεις ενθουσιασμοῦ όχι εις τὸ πρόσωπόν μου, άλλ' ως άντιπροσωπεύοντος τὴν μητέρα Ελλάδα, ήτις δια τῶν αγώνων ένός αιώνος και θυσίας τῶν αίμάτων έλευθερώσα βαθμηδόν τὰ έθνη της, βαδίζει πρὸς τὸν ὅρίονον, ὅστις τὴ αναμένει άπὸ πέντε αιώνων.

Ναί, επί θά τελειώσω τὸ έργον μας. Θά γαλή και πάλιν ή σταματήσασα λειτουργία. Εκεί θά γίνη τὸ μέγα μνημόσυνον τῶν ηρωικῶν ψυχῶν άπὸ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου μέχρι τοῦ γθεσινοῦ εξόδου τοῦ Σαρά.

Θαρρείτε. Χαίρετε. Αποδιώξατε μαύρας σκέψεις απαισιοδοξίας. Διώξατε τὰ μαύρα σύννεφα της σκληρᾶς δουλείας. Λησμονήσατε πρόσφατον δουλείαν και έχετε πίστιν εἰς την ένδοξον φυλήν, εἰς ἣν άνήκετε. Μόνον μὲ θυσίας και αίματα χωρίζεται ο δένδρον των λαῶν. Βοηθήσατε μου, εἰς τὸ έργον μας διὰ φιλοπονίας, διὰ καλῆς οικονομικῆς πρὸς πάντας και πρὸς αὐτοὺς τους γηβούς και τοὺς εἰς τυράννους σας.

Η μεγαλειότερα δε αὐτοὺς τιμωρία είναι η περιφρόνησις της οδυναμίας, ἀξ ἣν πεσόβλητε τὸ διεκρίθησαν κοσμος των, ήτις τὸ πολιτισμένον κόσμον άποδείξει τοῦ άντιτέρου πολιτισμοῦ μας, της ελληνικῆς μας ψυχῆς.

Τὸν λόγον επεφώνησαν νέαι φωνὲ ώδες ζητωκραυγαί τοῦ πλήθους. Ο ένδοξος Κοής Μοσχονήσιος άναίνει τὸν ενθουσιασμὸν νὰ τὰ παρουσιάσῃ τοῦ ποιήματα, ἐνῶ έπειτα εἰς τὰς αἰθούσας ρέει άφθονος ο καπνιστής προσφερόμενος ὑπὸ τῆς επιτροπῆς. Αἱ ἐλληνίδες μαθήτριαι κατὰ διεξέλιμματα φαλλόντων ἐπίκαιρα άσματα, τὸν ὑμνον ὑμνον, τὸν ύμνον τοῦ Βενιζέλου κ.α. Καὶ αἱ μαθήτριαι τῆς ομωνύμης σχολῆς, κρατοῦσαι ἀλληνικὰ και ομοιόνυς σημαίας, φαλλουσαν ομοιοτρόπως, ὁ δὲ διδάσκαλος αὐτῶν ἐκ μέρους τῆς ἀοιτνικῆς κοινοτητος προσφωνεῖ τῶν στρατηγόν.

Είναι ήδη 12 1)2 ή ώρα, ότε νέα και άκρα συγκινητική τελετή διεξάγεται.

Άπαν τὸ πλῆθος, αἱ μαθήτριαι, αἱ ναγίαι, εἱ αξιωματικοὶ κατέλθον εἰς την παραλίαν πρὸ τοῦ Διοικητηρίου, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἡ ὑποστολὴ της γαλλικῆς σημαίας και ἡ ἀνατείναυς της ἑλληνικῆς. Ἡ συγκίνησις ἦτο συγκινητικωτάτη διότι ἔμενε σχεδὸν ὁφθαλμὸς ἀδάκρυτος.

Ο κ. Φόρ διά χειραψίας παραδίδει την πόλιν εἰς τὸν κ. Μαζαράκην, αἱ σειρῆτες τῶν πλοίων ἀντηχοῦσιν, οἱ γάλλοι στρατιῶται παρουσιάζουσιν ὅπλα και ὑποστολίζεις της γαλλικῆς σημαίας ὑγουθεῖ βραδέως ἡ καναδίτυνος, χαιρετιζομένη ἀπὸ τοῦ στρατοῦ και τοῦ λαοῦ.

Τότε ἡ κυρία Ἑλένη Κωνέτσου ἐξ ὀνόματος τῶν κυριῶν της πόλεως προσφωνεῖ διά συγκινητικῶν λόγων τὸν στρατηγόν, προσφέρουσα αὐτῷ ἄνθη.

Ο στρατηγός, ἀπαντῶν δι' ἐπίσης συγκινητικῶν λόγων, ὡς ἔπραξε και πρὸ πάντας τοὺς προφωνήσαντας αὐτόν, μεταβαίνει τὰ ἄνθη μετά τοῦ κ. Φόρ, εἶτα δὲ ἐν τῷ Διοικητηρίῳ προσφέρει κατάκτησιν εἰς τοὺς παρόντας.

Καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ ἀλησμόνητος αὐτὴ ἡμέρα διὰ τὴν πόλιν μας.